



Jaar	2014
Afdeling	*
Nummer	*
Publicatiedatum	*
Agendapunt	*
Datum indiening	<2>

Tekst wordt gepubliceerd in
Gemeentebblad

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van het raadslid de heer J.F.W. van Lammeren van de Partij voor de Dieren, getiteld: In een circulaire stad worden geen ballonnen opgelaten.

Met deze voordracht stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst wordt gepubliceerd in
Gemeentebblad

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het initiatiefvoorstel van het raadslid de heer J.F.W. van Lammeren van de Partij voor de Dieren, getiteld: In een circulaire stad worden geen ballonnen opgelaten,

besluit

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

1. Inleiding

In de gemeente is regelgeving vastgelegd om de stad leefbaar te houden. Zo is er een algemene plaatselijke verordening (APV) om de openbare orde te bewaren en een afvalstoffenverordening die regelt hoe we omgaan met het wegdoen van spullen die we niet meer nodig hebben.

Afval, dat wil zeggen: stoffen die niet direct een functie hebben in het ecosysteem of het ecosysteem zelfs verstoren. In de loop van de jaren is de manier waarop we met afval en het milieu omgaan ingrijpend veranderd.

Het dumpen van afval was in Nederland eens een geaccepteerde manier om af te komen van spullen die men niet meer nodig had. Nu doen we dat anders. Met nieuwe inzichten in de effecten van ons gedrag op onze leefomgeving hebben we ons gedrag veranderd en regelgeving aangepast. Zo zijn er in de stad overal afvalbakken te vinden en scheiden we ons afval in toenemende mate. Sinds een relatief korte periode is het voor alle Amsterdammers mogelijk om naast papier en glas, ook plastic gescheiden in te leveren, zodat dit voor recycling kan worden gebruikt.

Daarnaast hebben we als stad de ambitie om koploper te worden op het gebied van circulariteit, dat wil zeggen dat we afval zoveel mogelijk proberen te reduceren en dat

Voordracht voor de raadsvergadering van

we stoffen die we produceren zoveel mogelijk in onze gebruikscyclus willen houden, bijvoorbeeld door hergebruik en recycling.

De Partij voor de Dieren juicht deze ontwikkelingen, die bijdragen aan een duurzame samenleving nu en voor de generaties die na ons komen, van harte toe.

Een activiteit die haaks op al deze ontwikkelingen staat is het oplaten van ballonnen. Ballonnen, of ze nu van natuurlatex of van plastic zijn, en met of zonder touwtje eraan, zijn een vorm van afvaldumping via de lucht, die toch nog door veel mensen wordt geaccepteerd. Ballonnen die opstijgen, komen echter ook altijd weer ergens neer. Daar veroorzaken zij schade aan het milieu en dieren eten de ballonnen op of raken erin verstrikt, met alle gevolgen van dien – vaak een langzame en pijnlijke dood.

De Partij voor de Dieren zet zich in voor dieren, natuur en milieu. Eerder heeft de fractie zich al ingezet voor het beëindigen van het verstrekken van gratis tasjes in winkels om zwerfafval te verminderen en het gebruik van duurzame, herbruikbare tassen aan te moedigen. Naar aanleiding hiervan is succesvol de Do Goodie Bag gelanceerd. Een herbruikbare tas die wordt verkocht door daklozen bij winkels.

Toen de gemeente bekend maakte voornemens te zijn 150.000 ballonnen op te laten bij de kroning van Koning Willem-Alexander, stelde de Partij voor de Dieren hier kritische vragen bij. Er ontstond veel maatschappelijke weerstand en een aantal vooraanstaande milieuorganisaties maakte bekend het plan af te keuren. Burgemeester Van der Laan nam hierop adequate actie en gelastte de oplaten van ballonnen af.

Het is met alle kennis van vandaag, de bestaande alternatieven en de ambitie om een circulaire stad te willen zijn, naar het oordeel van de Partij voor de Dieren niet meer van deze tijd om ballonnen het milieu in te brengen. De vele reacties die we hebben mogen ontvangen naar aanleiding van het plan om 150.000 ballonnen op te laten, kunnen worden beschouwd als maatschappelijke steun voor een zeer kritische houding ten aanzien van ballonoplatingen. Dit voorstel heeft als doel om een einde te maken aan het oplaten van ballonnen in Amsterdam.

2. Waarom een verbod?

a. Grote bron van zwerfafval op de stranden

De ballon is inmiddels één van de meest voorkomende vormen van zwerfafval op stranden. In een rapport van Stichting de Noordzee over tien jaar strandafvalmonitoring staan ballonnen op de zesde plaats van objecten die op het strand worden gevonden. Het percentage gevonden ballonnen is ook significant toegenomen. Visnet(restan)ten staan op de eerste plaats.¹ In de periode 2002-2006 werden gemiddeld 8 ballonnen gevonden per 100 meter strand, in de periode 2009-2013 is dit aantal opgelopen naar gemiddeld 16 ballonnen per 100 meter strand; een verdubbeling. De hoeveelheid op het strand aangespoelde ballonnen is een indicatie van de hoeveelheid ballonnen die in de Noordzee drijven.²

b. Helium is schaars

Ballonnen die worden opgelaten, worden veelal gevuld met helium. Helium is een eindige grondstof, die met name in Amerika wordt gewonnen, als bijproduct van aardgas. Helium is op dit moment van groot belang voor het koelen van apparaten, zoals MRI-scans. Wetenschappers trekken aan de bel, omdat de wereldheliumvoorraad waarschijnlijk rond

¹ <http://www.noordzee.nl/wp-content/uploads/2013/11/20130909-Dagevos-et-al-NLBeachLitterMonitoring-2002-2012-Final.pdf>

² <http://www.dieballongaatnietop.nl/achtergrond/>

Voordracht voor de raadsvergadering van

2035, 2040, verbruikt zal zijn.³⁴ In de huidige hoogtechnologische samenleving is het gas onmisbaar.⁵

c. Milieuvervuiling

Ballonnen zijn er in veel verschillende soorten en maten. De meeste zijn gemaakt van rubber, latex, synthetisch rubber (chloroprene) en plastic (nylon). Ook zijn er ballonnen die daar bovenop een heel dun metalen laagje hebben.⁶ Al deze stoffen horen niet thuis op stranden of in gebieden waar dieren ze accidenteel kunnen aanmerken als voedsel.

Natuurrubberen ballonnen worden vaak verkocht als 'biologisch afbreekbaar'. Uit experimenten blijkt echter dat een natuurrubberen ballon zeer langzaam afbreekt. Een natuurrubberen ballon die in een vijver is gelegd, zag er na twee jaar nog vrijwel intact uit.⁷ Rubberbomen houden van nature hun rubber in hun systeem. Het vrijkomen van latex (het witte melksap van de rubberboom) gebeurt alleen wanneer de boom een beschadiging oploopt. Het is dus hoogst onwaarschijnlijk dat rubber zonder tussenkomst van de mens in vellen in oceanen of op stranden belandt.⁸

Een ballon breekt heel langzaam af. De snelheid van het afbreken is afhankelijk van de omstandigheden. In de zee kan het jaren duren voordat de ballon is vergaan. Sommige ballonnen hebben plastic ventieltjes en lintjes. Deze zijn zo sterk dat ze niet vergaan in de natuur.⁹

Zie ook de fotoreportage 'Koninginnedag in Frankrijk' van onderzoeker Jan Andries van Franeker (verbonden aan IMARES (Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies - Wageningen UR), waar te zien is dat Nederlandse ballonnen een afstand van 800 km hadden afgelegd en de Franse stranden aldaar vervuilden
<http://documents.plant.wur.nl/imares/koninginnedag.pdf>

d. Effecten van ballonnen op dierenwelzijn

Ballonnen, hun ventielen en hun lintjes, blijven lang rondzwerfen in het milieu. Ook wanneer ze van natuurlijk materiaal zijn gemaakt. Voor dieren zoals (water)vogels en zeedieren betekent dit een groot risico. Dieren stikken, verstrikken en verhongeren door het onderzoeken en eten van deze items. Een langzame en pijnlijke hongerdood is vaak het gevolg.¹⁰ Enkele foto's die dit illustreren zijn hier te bekijken:
<http://www.wageningenur.nl/nl/show/Ballonnen-oplaten-of-ophangen.htm> en
<http://www.zeevogelgroep.nl/Zwerfvuil/Zwerfvuil2007.html> (bron: J.A. van Franeker - IMARES).

e. Wegwerpproduct versus circulariteit

De ballon is bij uitstek een product dat als wegwerpartikel kan worden getypeerd. Hij is alleen geschikt voor eenmalig gebruik en eindigt na vullen met helium en oplaten in de lucht altijd als zwerfvuil.

In het document 'De circulaire stad, 2014-2018' is duidelijk te lezen op welke manier de stad wil omgaan met energie en grondstoffen:

³ <http://www.scientias.nl/wereld-is-bijna-door-haar-helium-heen/14828>

⁴ <http://www.bbc.com/news/magazine-24903034>

⁵ <http://www.npowetenschap.nl/nieuws/artikelen/2010/juli/De-onvermijdelijke-heliumcrisis.html>

⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Balloon>

⁷ <http://www.dieballongaatnietop.nl/alternatieven/misvattingen/>

⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Braziliaanse_rubberboom

⁹ <http://www.dieballongaatnietop.nl/achtergrond/gevolgen/>

¹⁰ <http://www.dieballongaatnietop.nl/achtergrond/gevolgen/>

Voordracht voor de raadsvergadering van

'Op allerlei schaalniveaus wordt de toenemende zorg gevoeld voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van energie en grondstoffen. Voor een volgende Collegeperiode is de gelijktijdige inzet op de energie- en de grondstoffentransitie een logisch vervolg op het huidige duurzaamheidsprogramma. Daarmee verkleint Amsterdam de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en kunnen de klimaatdoelstellingen worden gerealiseerd. Er ontstaat een meer circulaire samenleving die minder afhankelijk is van import van schaarse en kostbare grondstoffen. Zo worden ook de negatieve effecten van productie en consumptie voor onze leefomgeving geminimaliseerd.'

Een goed voorbeeld van het succesvol tegengaan van gebruik van wegwerpproducten is de ecobeker, een herbruikbare plastic beker met statiegeld, die sinds 2004 verplicht is bij buitenevenementen in stadsdeel Centrum. Deze beker dient als alternatief voor wegwerpbekers en reduceert zwerfafval aanzienlijk.

f. Kortsluiting in bovenleidingen

In een aantal Amerikaanse staten is het verboden om ballonnen, en specifiek metallic ballonnen op te laten omdat deze vaak kortsluiting veroorzaken. Ook in Nederland zijn gevallen bekend waarbij ballonnen kortsluiting veroorzaakten, bijvoorbeeld in de Schiphol tunnel, waar bovenleidingen werden geraakt door een metallic ballon.¹¹

3. Alternatieven

De alternatieven voor het oplaten van ballonnen zijn legio.

Ballonnen aan de grond laten

Bij vieringen en openingen kan er allereerst voor worden gekozen om ballonnen aan de grond te laten. Het feestelijke effect blijft, en eventuele boodschappen zoals reclame blijven bovendien langer zichtbaar.

Materialen gebruiken die ter plekke opgeruimd kunnen worden

Bij feestelijke gelegenheden zoals huwelijken en openingen zijn vele mogelijkheden voorhanden, zoals het gooien van serpentines, rijst of bloemen (ekologisch) en het gebruik van 100% afbreekbare lampionnen.¹²

4. Voorstel

De Partij voor de Dieren vindt het gezien de hiervoor opgesomde negatieve effecten van het oplaten van ballonnen onwenselijk dat de gemeente blijft toestaan dat deze vanuit Amsterdam via de lucht worden verspreid naar natuurgebieden, stranden en andere gemeenten.

Daarom stelt de fractie Partij voor de Dieren Amsterdam voor om een verbod in te stellen op het oplaten van ballonnen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het opnemen van een toevoeging of toelichting binnen bestaande regelgeving zoals de APV en afvalstoffenverordening.

Stukken

<6>

n.v.t.

Het lid van de gemeenteraad van Amsterdam

<5>

¹¹ <https://www.prorail.nl/reizigers/nieuws/een-ballon-en-een-tunnel>

¹² <http://www.dieballongaatnietop.nl/alternatieven/>

Jaar 2014
Afdeling *
Nummer *
Datum *

Gemeente Amsterdam
Gemeenteraad

R

Voordracht voor de raadsvergadering van

* De sterretjes worden door de griffie ingevuld

In te vullen door het raadslid/de fractie:

1. naam/namen van raadslid/-leden;	4. vrije tekst;
2. datum van indienen;	5. naam/namen van raadslid/-leden incl. initialen;
3. titel initiatiefvoorstel;	6. eventuele mee te sturen bijlagen.